

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

**МАТЕРІАЛИ ДРУКУЮТЬСЯ
УКРАЇНСЬКОЮ, АНГЛІЙСЬКОЮ
ТА ПОЛЬСЬКОЮ МОВАМИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

*V Всеукраїнської
науково-практичної конференції
викладачів та фахівців-практиків*

**ОХОРОНА ПРАЦІ:
ОСВІТА І ПРАКТИКА**

*та
XV Всеукраїнської
науково-практичної конференції
курсантів, студентів, аспірантів та
ад'юнктів*

**ПРОБЛЕМИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ
ПРАЦІ**

Львів – 2025

Голова:	АЗЮКОВСЬКИЙ Олександр Олександрович – ректор Національного технічного університету "Дніпровська політехніка" (НТУ ДП), кандидат технічних наук, професор; БОНДАР Дмитро Володимирович – ректор Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (ЛДУБЖД), генерал-майор служби цивільного захисту, кандидат наук з державного управління, доцент.
Заступники голови:	ДАШКОВСЬКА Олена Володимирівна – старший науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, кандидат хімічних наук, доцент; МАТВІЙЧУК Дмитро Лаврентійович – головний редактор науково-виробничого журналу «Охорона праці»; ПОПОВИЧ Василь Васильович – проректор ЛДУБЖД з наукової роботи, полковник служби цивільного захисту, доктор технічних наук, професор.
Члени оргкомітету:	БЄЛІКОВ Анатолій Серафимович – завідувач кафедри безпеки життєдіяльності ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», доктор технічних наук, професор; БОГДАНОВА Ольга - к.т.н., голова правління Європейського співтовариства з охорони праці ESOSH, технічний експерт інституту гігієни та безпеки праці Tech IOSH (Великобританія), сертифікований експерт інституту здоров'я та безпеки праці CertIOSH (Велика Британія); ВОЛОДЧЕНКОВА Наталія Валеріївна – декан гірничо-металургійного факультету ТОВ «Технічний університет «Метінвест політехніка», кандидат технічних наук, доцент; ГОЛІНЬКО Василь Іванович – завідувач кафедри охорони праці та цивільної безпеки НТУ «ДП», доктор технічних наук, професор; ГОРНОСТАЙ Оріслава Богданівна – доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУБЖД, кандидат технічних наук, доцент; ІЛЬЧИНШИН Ярослав Васильович – начальник науково-дослідного центру ЛДУБЖД, полковник служби цивільного захисту, кандидат педагогічних наук; МАРИЧ Володимир Михайлович – голова ради молодих вчених ЛДУБЖД, підполковник служби цивільного захисту, кандидат технічних наук, доцент; МЕНЬШИКОВА Ольга Володимирівна – заступник начальника факультету цивільного захисту ЛДУБЖД, полковник служби цивільного захисту, кандидат фізико-математичних наук, доцент МІРУС Олександр Львович – завідувач кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУБЖД, кандидат хімічних наук, доцент; СТАНІСЛАВЧУК Оксана Володимирівна – доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУБЖД, кандидат технічних наук, доцент; РОМАНСЬКА Галина Ігорівна – викладач кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУБЖД; ФЕДОРЧУК-МОРОЗ Валентина Іванівна – завідувач кафедри цивільної безпеки ЛНТУ, кандидат технічних наук, доцент; ФІРМАН Володимир Михайлович - професор кафедри безпеки життєдіяльності ЛНУ ім. І. Франка, кандидат технічних наук, доцент. ЧЕБЕРЯЧКО Сергій Іванович – професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки НТУ «ДП», доктор технічних наук, професор; ЯВОРСЬКА Олена Олександрівна – директор Навчально-наукового інституту природокористування НТУ "ДП", доктор технічних наук, професор; ЯКОВЧУК Роман Святославович – начальник факультету цивільного захисту ЛДУБЖД, підполковник служби цивільного захисту, доктор технічних наук, доцент ЯРЕМКО Зіновій Михайлович – завідувач кафедри безпеки життєдіяльності ЛНУ ім. І. Франка, доктор хімічних наук, професор. РАДА КУРСАНТСЬКОГО ТА СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЛДУБЖД

ОРГАНІЗАТОРИ ВИДАВЕЦЬ Технічний редактор та відповідальний за друк АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Контактні телефони:	Львівський державний університет безпеки життєдіяльності Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» Інститут модернізації змісту освіти МОН України Науково-виробничий журнал «Охорона праці» Львівський національний університет імені Івана Франка Національний університет «Львівська політехніка» Луцький національний технічний університет Львівський державний університет безпеки життєдіяльності Орислава ГОРНОСТАЙ Оксана СТАНІСЛАВЧУК ЛДУБЖД, вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007 (032) 233-24-79, тел/факс 233-00-88
Охорона праці: освіта і практика. Проблеми та перспективи розвитку охорони праці: 36. наук. праць V Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XV Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. – Львів: ЛДУБЖД, 2025. – 271 с. Збірник сформовано за науковими матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків «Охорона праці: освіта і практика» та XV Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів «Проблеми та перспективи розвитку охорони праці». Збірник містить матеріали таких тематичних секцій: Секція 1. „ОХОРОНА ПРАЦІ: ОСВІТА І ПРАКТИКА Перспективи розвитку напрямку “Охорона праці” в сфері освіти. Інтерактивні методи навчання при викладанні дисциплін за напрямом «Охорона праці». Формування ризик-орієнтованого мислення у здобувачів освіти та у працівників підприємств системи управління охороною праці. Оцінка ризиків. Практичний досвід з охорони праці на підприємствах. Секція 2. „ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ПРАЦІ ” Стан і перспективи удосконалення системи управління та нагляду за охороною праці і промисловою безпекою. Профілактика виробничого травматизму. Технології контролю і захисту від шкідливих і небезпечних виробничих та екологічних чинників. Забезпечення безпеки і гігієни праці у підрозділах силових та спеціальних структур. Новітні інформаційні технології як інструмент підвищення рівня промислової безпеки. Культура та психологія праці.	
Здано в набір 01.06.2025. Ум. друк. арк. 16,9. Гарнітура Times New Roman. Друк: ЛДУБЖД вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007. ldubzh.lviv@dsns.gov.ua	© ЛДУБЖД, 2025 За точність наведених фактів, економіко-статистичних та інших даних, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів. При передруковуванні матеріалів посилання на збірник обов'язкове.

інформаційно-консультативну та навчально-практичну допомогу, можна було би сформулювати нове суспільне ставлення до цієї надзвичайно важливої складової професійного життя кожного українця.

Список використаних джерел:

1. Валеологія // URL: <https://surl.li/lnvnbh//>.
2. Здоров'я користувача ПК: опорно-руховий апарат // URL: <https://surl.li/qmleot>.
3. «Віннер» дбає про співробітників // URL: winner.ua/archive/winner-dbaie-pro-sprivrobirnikiv.
4. Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text>.
5. Романів Л. В., Бабух І. Б. Охорона праці в Україні: проблеми, досвід, перспективи // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2014. Вип. 4 (108). // URL: [ird.gov.ua/sep/sep20144\(108\)/sep20144\(108\)_222_RomanivLV,BabukhIB.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20144(108)/sep20144(108)_222_RomanivLV,BabukhIB.pdf).
6. Сайт Профспілки працівників освіти і науки України // URL: <https://pon.org.ua/novyyny/11473-specialnist-okhorona-praci-povertaietsia-u-zaklady-vyshchoi-osvity.html>.
7. Що робити, якщо від комп'ютера болять очі // URL: https://daad.org.ua/2702-bolyat-ochi-vid-kompyutera-shcho-robiti.html#google_vignette.
8. Що таке ментальне здоров'я та як про нього дбати? // URL: <https://smu.dsp.gov.ua/news/shcho-take-mentalne-zdorov-ia-ta-iaak-pro-noho-dbaty/>.

УДК 331.45:81'243

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОТРИМАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОХОРОНИ ПРАЦІ

*Саламін Н. А., викладач кафедри українознавства
та міжкультурної комунікації*

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

У сучасному світі охорона праці виходить за межі національних кордонів. Багато компаній працюють у міжнародному середовищі, де працівники з різних країн повинні дотримуватись єдиних стандартів безпеки. У такому контексті англійська мова відіграє вирішальну роль як універсальний засіб комунікації, адже вона дозволяє забезпечити чітке розуміння правил, інструкцій та стандартів охорони праці, зменшуючи ризик нещасних випадків на виробництві.

Це підтверджує експерт із сертифікації Altan Dayankas (DQS Group), який наголошує:

“Any employee must be able to understand information on occupational health and safety – in emergency situations, this can save lives.”[2] *Будь-який працівник повинен розуміти інформацію щодо охорони праці – адже в екстрених ситуаціях це може врятувати життя.*

Організації не можуть дозволити собі помилок перекладу, які можуть призвести до неправильного розуміння інструкцій з охорони праці — незалежно від галузі, типу підприємства чи форми організації. На будь-якому об’єкті або в робочому середовищі, зокрема в умовах гібридної роботи, некоректна передача життєво важливої інформації щодо безпеки становить серйозну загрозу як для працівників, так і для їхніх роботодавців.

Вже зараз міжнародні регулятори встановлюють конкретні вимоги щодо мовної доступності інструктажів. Наприклад, Управління охорони праці США (Occupational Safety and Health Administration in the United States Department - OSHA) у своїх нормативних актах вимагає: “If the employees that are required to receive this information and training do not comprehend verbal English, the employer must inform and train these employees in a language which is comprehensible...”[5] *Якщо працівники, які повинні отримати цю інформацію та навчання, не розуміють розмовної англійської мови, роботодавець повинен інформувати та навчати цих працівників мовою, яка є зрозумілою...*

Міжнародна організація праці (МОП) та Міжнародна організація зі стандартизації (International Organization for Standardization - ISO), розробили низку стандартів, що регламентують охорону праці на глобальному рівні. Так, ISO 45001 наголошує:

“Ensure that communication is conducted in a clear and unambiguous manner. This includes using the English language effectively to convey information and instructions.” [1] *Забезпечте, щоб комунікація здійснювалася чітко та однозначно. Це включає ефективне використання англійської мови для передавання інформації та інструкцій.*

Статистика також свідчить про критичну роль мовного чинника. За даними OSHA:

“Language barriers contributed to 25% of job-related accidents.” [4] *Мовні бар’єри є причиною кожного четвертого нещасного випадку на роботі.*

У результаті, англійська мова виступає не лише інструментом комунікації, а й засобом забезпечення життя і здоров’я людей у професійному середовищі. Для ефективної комунікації в галузі охорони праці працівникам важливо володіти базовою англійською термінологією. Це дозволяє оперативно реагувати на небезпечні ситуації, точно розуміти інструкції та запобігати помилкам. До таких ключових термінів належать:

- PPE (Personal Protective Equipment) — індивідуальні засоби захисту
- Hazard — небезпека

- Risk assessment — оцінка ризику
- Emergency evacuation plan — план евакуації
- Safety data sheet (SDS) — паспорт безпеки хімічних речовин

Знання цих понять є мінімальними, але вкрай необхідною умовою для безпечної роботи в багатомовному колективі, особливо у сфері виробництва, будівництва, хімічної промисловості або логістики.

Враховуючи вище вказане варто виділити переваги використання англійської мови у сфері охорони праці:

- Стандартизація. У міжнародних компаніях англійська мова дозволяє створити єдину систему безпеки для всіх працівників, незалежно від країни походження. Це спрощує впровадження політик, процедур та інструкцій згідно з ISO 45001 або іншими стандартами.

- Доступ до сучасних матеріалів. Більшість актуальних досліджень, технічних посібників, рекомендацій та курсів з охорони праці публікуються саме англійською мовою. Таким чином, володіння цією мовою дає змогу залишатись у курсі найновіших змін, інновацій і кращих практик у сфері безпеки праці.

- Зменшення ризику непорозумінь. Правильно перекладені документи або чітке усне пояснення англійською можуть у буквальному сенсі врятувати життя. У багатьох країнах законодавство прямо вимагає проводити інструктажі зрозумілою для працівника мовою, а англійська часто є найбільш прийнятною альтернативою в міжнародному середовищі.

Звісно, не всі працівники добре володіють англійською. Часто виникають труднощі з перекладом технічної термінології або з розумінням інструкцій. Уникнути цього можна завдяки використанню простої англійської (Plain English), професійному перекладу документів, а також організації курсів з технічної англійської мови для персоналу. Англійська мова — це не лише засіб міжнародного спілкування, а й потужний інструмент забезпечення безпеки на робочому місці. Вона допомагає працівникам з різних країн дотримуватись єдиних стандартів охорони праці, краще розуміти інструкції та уникати небезпеки. Інвестування в мовну підготовку персоналу — це інвестування в безпеку, відповідальність і якість праці.

Список використаних джерел:

1. Adam Tang. ISO 45001 Clause 7.4 Communication. *ISO Templates and Documents Download*. URL: <https://iso-docs.com/blogs/iso-22301-bcms/iso-22301-communication-procedure-template?srsId=AfmBOoo5BmwfxNomTBzII3lUHWELN0vLzRC-jUXrL1dbnu6M32kirsJV>.
2. Dayanakac A. Occupational safety needs communication - Important questions and answers. URL: <https://www.dqsglobal.com/en-lb/learn/blog/occupational-safety-needs-communication-important-questions-and-answers>.
3. Matisāne, L., Paegle, L., Akūlova, L., & Vanadžinš, I. (2022). Is It Essential for Occupational Health and Safety Experts to Know the English Language? Re-

sults From Several Studies in Latvia. *Frontiers in Public Health*, 10, 833620. URL: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.833620>.

4. Overcoming Language Barriers In Workplace Safety - iLingo. *iLingo*. URL: <https://www.ilingo2.com/overcoming-language-barriers-in-workplace-safety/>.

5. The employer must provide the 1910.1200 verbal training in a language that is comprehensible. | Occupational Safety and Health Administration. *Access Denied*. URL: <https://www.osha.gov/laws-regs/standardinterpretations/1988-04-10>.

УДК 811:331.4

МОВНА СТРАТЕГІЯ БЕЗПЕКИ: РИТОРИКА ОХОРОНИ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*Хлипавка Г. Г., доцент кафедри українознавства
та міжкультурної комунікації, канд. пед. наук*

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

У сучасних умовах повномасштабної війни в Україні комунікація в сфері охорони праці стає не просто регламентованою процедурою, а ключовим фактором, що безпосередньо впливає на виживання, безпеку і психологічну стабільність працівників. У надзвичайних обставинах, коли щодня існує реальна загроза життю, мова набуває функції рятівного інструменту в прямому значенні. Саме тому виникає потреба в розробці мовної стратегії безпеки — цілісної системи комунікацій, що базується на принципах точності, довіри, оперативності та підтримки. У цьому дослідженні проаналізуємо риторичні практики охорони праці в умовах воєнного стану та окреслимо основні мовні принципи, що дозволяють ефективно діяти в критичних ситуаціях.

Воєнний стан як середовище нової комунікативної етики.

Умови воєнного стану радикально змінюють контекст комунікації в усіх сферах життя, зокрема у сфері охорони праці. Вони вимагають негайної мобілізації не лише фізичних чи організаційних ресурсів, а й мовних стратегій, здатних забезпечити оперативне, чітке та достовірне інформування. У ситуаціях постійної загрози екстрена комунікація має бути максимально зрозумілою, прямою та недвозначною, щоб працівники могли швидко приймати правильні рішення та діяти відповідно до інструкцій. У цьому контексті особливого значення набуває вислів, поширений у комунікаціях Держпраці: *«Безпечні умови праці — обов'язок держави, роботодавця і право працівника, навіть під час війни»* [1]. Цей меседж чітко формулює відповідальність і водночас наголошує на непорушності права людини на безпеку незалежно від зовнішніх обставин. Отже, в умовах воєнного стану мова безпеки перестає бути формальністю чи елементом бюрократичного ритуалу — вона трансформується на справжній інструмент